

EN SJÆLDEN FISK I GRØNLANDSKE FARVANDE

Af dr. phil. *Paul Hansen*

I august 1957 fangede en lille færøsk fiskerbåd en meget mærkværdig fisk 8–10 sømil vest for indsejlingen til Færingehavn. Fisken blev fanget med håndline på ca. 40–50 meters dybde og bragt ind til „Nordafar“s fiskeristation i Færingehavn, hvor den vakte stor opmærksomhed ved sit usædvanlige udseende. Den blev anbragt i fryserum, hvor den blev dybfrosset og senere sendt med fryseskib til Danmark, hvor vi på Grønlands Fiskeriundersøgelses laboratorium modtog den i ganske frisk tilstand. Da fisken var meget lang, havde man for transportens skyld måttet save den over. Dette var gjort med stor forsigtighed, medens fisken var frossen, således at det knap vil kunne ses, hvis fisken skal udstilles på Zoologisk Museum. Rygfinnen var en del beskadiget, idet flere af de meget lange og skøre finnestråler var knækkede, og den tynde hud mellem finnestrålerne var flere steder iturevet, ligeledes var de yderste spidser af halefinnen knækkede. Disse beskadigelser har rimeligvis fundet sted ved fangsten eller ved transporten med fiskerbåden og ved ilandbringelsen af fisken. De må betegnes som ret ubetydelige. De fleste dybvandsfisk er meget skrøbelige og vanskelige at bjerger i hel tilstand.

Grønlands Fiskeriundersøgelser gav fisken videre til Zoologisk Museum, der var glad for det smukke eksemplar af denne sjældne fisk, da de få eksemplarer, som museet havde modtaget for mange år siden, var i en meget dårlig forfatning.

Inden den blev sendt fra Færingehavn, havde en tysk fiskeribiolog fra havundersøgelsesskibet „Anton Dohrn“ haft lejlighed til at se den og bestemme den til art. Den tyske specialist i dybhavsfisk dr. Gerhard Krefft har omtalt fisken i en lille notits (Krefft, 1959). På laboratoriet var vi straks klare over fiskens art, idet dens udseende er så fantastisk, at den ikke lader sig forveksle med nogen anden fisk. Fiskens navn er *Alepisaurus ferox* (orden: Scopeliformes, familie: Alepisauridae). Den er nær beslægtet med de små dybvandsfisk, laksesildene, af hvilke vi har nogle få arter i grønlandske farvande. Dens slægtskab med laksesildene røber sig ved, at den ligesom disse og som alle laksefisk har en lille fedtfinne uden finnestråler, der sidder bag rygfinnen. Artsnavnet *ferox* betyder den frygtelige, og den er i sandhed også frygtelig at se på med det lange geddelignende hoved og de meget store tænder.

Fisken måler fra snudespids til halefinnens spids ca. 140 cm. Hele dyret er meget stærkt sammentrykt. Kroppen er meget lang i forhold til halen. Huden er mat sølvskinnende og mangler skæl. Rygfinnen er meget stor og med kolossalt lange finnestråler. Både øvre og nedre del af halefinnen er stærkt buede og ender i lange spidser. Øjnene er meget store. Yderst i kæberne sidder tætte rækker af ganske små spidse tænder. De meget store tænder, der findes på ganebenene, og som giver fisken dens skrækkindjagende udseende, er i virkeligheden ikke så frygtelige, som de ser ud til, idet de sidder ganske løst og kan bøjes indad mod svælget, desuden er de stærkt sammentrykte og har en meget stor pulpahule. Tandsættet er altså ganske svagt og tåler ingen sammenligning med det, man finder hos baracudaen, de sydlige havs frygtede rovfisk, der hvad hovedets form angår har en vis lighed med *Alepisaurus*.

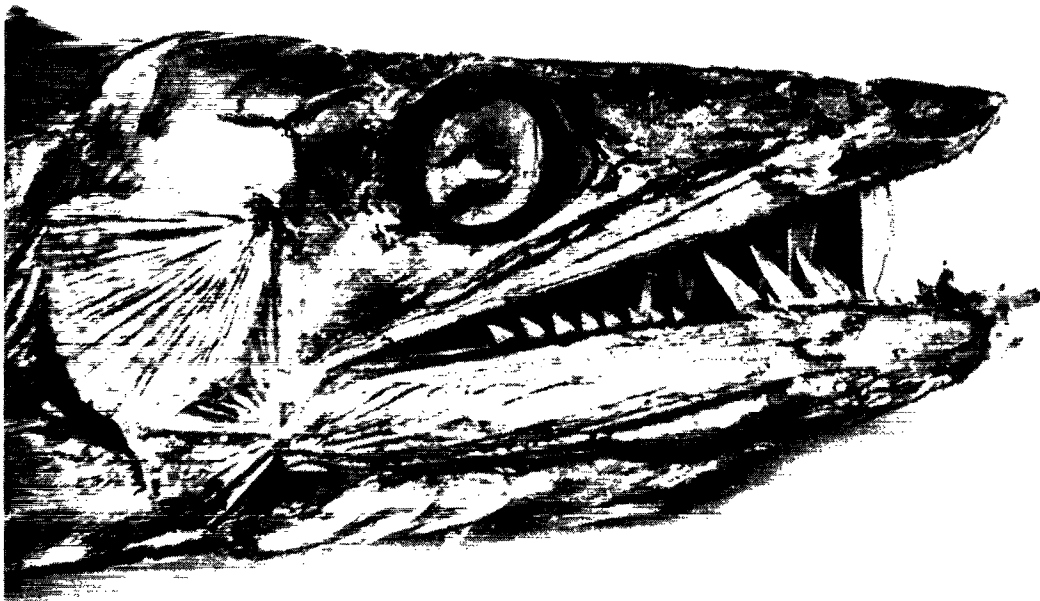
Alepisaurus' biologiske forhold er ukendte. Den er vidt udbredt i Atlanterhavet. Hyppigst er den iagttaget og fanget ved Madeira og ved de Canariske øer. Også på Newfoundland's bankerne og ved USA's østkyst er den taget. Ved Island er den iagttaget ved vest- og sydkysten. I et enkelt tilfælde blev der ved Vestisland set en stime på 30–40 individer i havoverfladen. Ved Østisland er den kun fundet en enkelt gang. I Stillehavet findes en nær beslægtet art (*Alepisaurus æsculapius*), der dog muligvis er den samme som den atlantiske. Ved Vestgrønland er den kun taget fire gange tidligere.

Zoologisk Museums fiskeekspert Jørgen Nielsen meddeler følgende data vedrørende fundene ved Grønland af *Alepisaurus*: 1. januar 1884 blev et eksemplar fundet ved Qagssimiut i Julianehåb distrikt. Det blev indsendt til museet af kolonibestyrer Lytzen.

I 1910 fandtes et dødt, helt eksemplar ved Issua i Lichtenau fjorden i Julianehåb distrikt. Det indsendtes af pastor Rüttel. Fiskens hoved og krop var indtørrede, da den i 1911 kom til museet.

Den 28. marts 1926 hjemsendte kolonibestyrer Hastrup en *Alepisaurus*, der var fundet død i strandkanten ved udstedet Narssaq i Julianehåb distrikt. Datoen for fundet var ikke angivet. Fisken var 137 cm lang.

Alepisaurus ferox.

Fra Godthåb distrikt er der af kolonibestyrer Chr. Simony indsendt en *Alepisaurus*, der blev harpuneret af grønlænderne den 15. august 1930, da den svømmede i overfladen vest for Karajats Storø. Den målte 139 cm.

Eksemplaret museet modtog i 1957 var altså det femte, der hjemsendtes fra Grønland, og det andet der var taget i Godthåb distrikt. Takket være, at det blev fanget i nærheden af Færingehavn, hvor der findes moderne dybfrysningsanlæg, er det det mest velbevarede eksemplar, der er hjemsendt, og det fortjener at blive udstillet i museets samling af grønlandske fisk.

LITTERATUR:

- Krefft, G.: *Annale Biologiques*, Vol. XIV, p. 41, 1959.
 Nikolski, G. W.: *Specielle Fishkunde*, Berlin 1957.
 Sæmundsson, B.: *Synopsis of the Fishes of Iceland*, Reykjavik 1927.
 Sæmundsson, B.: *Plagiodus ferox*. *Fauna Ichtyologique de l'Antique Nord*. København 1932.